

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת פנחס
תשפ"ב
גיליון מס' 597

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

עימו 'מטענים' מימי טל-ילדות, שמלווים אותו עד הרגע הזה (גם לא מודע לכך דיו).

"שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו" - זהו כלל ראשון-במעלה החופף למעשה לכלל החינוכי הראשון-במעלה: "חנוך לנער על-פי דרכו".

אין העתק-הדבק' בעולם החינוך ובחיים בכלל.

יש לפענח כל אדם ואדם ולדעת להתנהל ולתקשר נכון איתו לפי אופיו ורוחו.

3.

טעות רווחת בעולם גורסת - לצורך העניין - כי "המשפחה שלנו 'שייכת' לשיבה פלונית...". ההנחה הזו לא תמיד נכונה, ועלולה לעלות במחיר כבד. שכן, ייתכן והילד השישי בעל אופי שונה והוא זקוק לשיבה שקטה-יותר, מצומצמת, וממילא - חמה ואישית יותר. ההמוניות לא יכולה לטשטש את קולו של היחיד הבודד.

לא בהכרח שבמשפחה כולם עשויים חומר-

גלם אחד, ומכולם נשמע שפה אחת ודברים אחדים. יש ילד שיורש את טבע העקשנות של הסבא-רבא, האחר את חמימות-המוזג מאימא וכן הלאה והלאה.

אתה אבא של: מוישי. ליענקי. לצביקי. לרבקי.

לשרי. אתה לא אבא של משפחה. אתה אבא של ילדים - של כל ילד וילד יחידני, שכן לכל אחד מהם עולם מלא וקול ייחודי לגמרי.

לא זה שמנהיג את ההמון. את הקולקטיב. אלא בדווקא המנהיג של היחיד. של היחידים הרבים.

מה זה אמור לנו, אנשים שלא הולכים בגדולות ונפלאות ומנהיגים סך-הכל כמה ילדים בודדים בבית הקט?

2.

אכן, כנזכר, בכל בית ישנו מנהיג. הבעל - כפי שכתב הרמב"ם - הריהו כמלך, ורעייתו כמלכה.

וכאן יש לזכור את ההנחיה של משה רבינו - מנהיג הדורות למנהיג הבא של עם ישראל: "גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד, ואינן דומין זה לזה; מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו".

אין מענה קולקטיבי. לכל אחד יש עולם משלו וצרכים נפשיים משלו.

האדם הוא היצור המורכב בתבל. הוא סוחב

... אתה לא אבא של

משפחה; אתה אבא של:

צביקי. מוישי. שרי. אתה

אבא של ילדים שכל אחד

מהם עולם מלא וייחודי

חנוך לחבוגר

על-פי דרכו..

1.

יפקד ה' אלוקי הרוחות. למה נאמר? אמר לפניו רבונו של עולם: גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד, ואינן דומין זה לזה; מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו.. (רש"י במדבר כ"ז, ט"ז)

משה רבינו רעיא מהימנא, איננו רק מנהיג של כלל ישראל אלא בעיקר של כל יהודי ויהודי מישראל.

הוא ער לכאבו של היהודי החבול בידי המצרי; הוא צר את צרתו של המוכה ביד חברו.

כמו רועה רחמאי שנותן כל ליבו ונפשו עבור כל אחד ואחד באורח פרטני.

ולכן גם, בהתאם לכך, משה רבינו, מתווה את הדרך למנהיג הבא של כלל ישראל: "שיודע להלך לפי רוחו של אחד ואחד". כזה שמתאים את שיחו להלך-הרוח של כל אדם, בהתאם למזגו, אופיו ותכונותיו.

כזה שיודע להגיד את המילה המתאימה לאדם שהולם אותה, ובעיקר זה שלא אומר את המילה הלא-נכונה למי שלא הולם אותה.

כי מלכתחילה, כאמור, מנהיג עם-קודש הוא

הפנקסו של מהנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

דרוש: טיפול נמרץ!

על האחורי-הקלעים בכלי הטיפול
בנוער המתמודד

הרב זאב קופילוביץ שליט"א

כפי ששמע כותב השורות מאנשים האמונים על טיפול באובדן נפש קרובה ל"ע, הגישה הרווחת אצל בעלי-ניסיון היא, לא לערוך ניסיון פסיכולוגי עקר להשקית את הרגש בשעה שמתו מוטל לפניו, אלא הפתרון המקובל הוא: ליטול אחריות ולדאוג לכך שהנוגעים בדבר יקחו אחריות גם כן. חרף הקושי הרגשי להזדהות עם הדברים זוהי גישה בעל יעילות מוכחת בשטח, ומוכרת מהמציאות היום-יומית שם.

האסטניסיות-הלשונית אינה מאפשרת לנקוט בדוגמאות מאותם מחוזות קשים ל"ע, אך נסתפק ברמת העיקרון, שבניגוד למה שמקובל לחשוב בהשקפה ראשונה, אדם המשותק מתפקוד ועומד אין-אונים נוכח רגשותיו, והריהו עומד בסכנה שהרגשות ילכו ויעצימו כשטף דם בלתי מרוסן, אינו זקוק בשעת מעשה למנוחה, אלא אדרבה, נדרשת לה עשייה כלשהיא שתהפוך את הרגש לנתון בשליטה.

ישנם מטבע הדברים דרכים שונות: כיצד להלביש רגשות במעשים, ולהפוך את הרגש למוגדר יותר ומאיים פחות. רגש-רגש לפי עניינו.

כותב-השורות אינו בר-סמכא בכגון דא, אך כמדומה שהביטוי המעשי של דאגה היא: 'מעשים של לקיחת אחריות'. אדם קל דעת אינו דואג כלל, ואדם אחראי אופן דאגה על ביצוע תפקידיו.

במקרה דנן, הורה אחראי מוצף מטבע הדברים בדאגה באשר לתפקידו ההורי. הדרך הטובה ביותר להשקית את הרגש היא אולי על ידי 'אקט מעשי

של לקיחת אחריות'. לשם דוגמא, כאשר הלב מוצף עד גדות במחשבות נוסח 'מה יהיה עם...', הרי שמוטב שהמחשבה תתורגם ממחשבה

תלמודא

חושג תלמודי אחד

"השיאין לה עצה הוגנת"

לרגל סיום מסכת יבמות שנחגג בשבוע שעבר נביא הארה נאה בסוגיות האחרונות במסכת.

במשנה (קו, ב) שנינו שאם מגיעים לב"ד היבם והיבמה לשם מצוות ייבום, ביה"ד משיאין לו עצה ההוגנת לו שאם הוא זקן והיא צעירה וכן להיפך משיאין לו לחלוץ ולא ליבם כדי שלא תהיה קטטה בתוך ביתו.

ולכאורה יש לעיין בזה מהגמרא לקמן (קיה, ב, ב) שם נסתפקה הגמרא: "אמר ליה רבינא לרביא המזכה גט לאשתו במקום קטטה - מהו. כיון דאית לה קטטה בהדיה זכות הוא לה. או דלמא, ניהא דגופא עדיף לה. תא שמע דאמר ריש לקיש טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו". היינו, שאנו נוקטים שאין זה זכות אלא חוב משום דטב למיטב טן דו מלמיתב ארמלו ונח לאישה לישב עם בעל, אף אם תתקוטט עימו, יותר מאשר תישאר לבדה.

ומעתה יש לתמוה מדוע כאן משיאין עצה ההוגנת שלא יינשאו משום קטטה, הלא חזינן שהאישה מוכרת להינשא, גם במקום קטטה, ובלב שלא תישאר לבדה.

ושמא יש לחלק בין היכא שכבר נישאה וכאן הולכת להישאר לבד, שאזי טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו, אולם במקום שבעלה מת ועדיין לא נישאה לאיש ויש לה האופציה להינשא ליבם במקום קטטה, כאן יש מקום לומר שטוב לא להישאר לבדה ולחפש אחרי שידוך אחר, וחוב הוא לה.

אולם מעניין הוא מה שהראני ידידי הרב מרדכי קדמי שליט"א מדברי הילקוט המאירי שהביא מחלוקת הפוסקים (בית שמואל חושן משפט סימן א') האם מתני' מדברת עליו - הבעל, שמשיאין לו עצה ההוגנת, או שמא על האישה גם. ובירושלמי נראה שמדובר גם על האישה.

ולכאורה תלוי בזה הסברא דשמא אצל האישה עצה שאינה הוגנת היא דטב למיתב טן דו. והבן.

מופשטת לתפיסה מעשית בריאה ומעוגנת בקרקע המציאות 'מה אני אכן יכול/ה לעשות מעט להטבת המצב'!!!

יתכן שיתגלה למרבה ההפתעה, שישנה אכן דרך פעולה שנחסמה עקב אבדן העשתונות, וכאשר נוטלים פיקוד על המתרחש בעולם הרגשות, הפתרון הפשטני יצוץ גם יצוץ, ולעיתים אין פתרון אחר מלבד אמירת תהילים, על דרך המליצה 'אדם מבוגר שבוכה בדרך כלל אין מה לעזור לו חוץ מלהתפלל'. גם 'אמירת תהילים' יכולה להיות ביטוי של אין אונים עם דופק פועם בעוצמה, ויכולה לנבוע מהחלטה מושכלת נינוחה, שזהו הדבר היחיד שיש בידינו לעשות לעת עתה כיהודים מאמינים!

משל למה הדבר דומה? להבדל בין עונש חינוכי הניתן מתוך כעס וחרון אף, לבין עונש חינוכי כואב לא פחות הנעשה מתוך שלווה. וכאן הבן שואל שאלת תם: מה ההבדל ביניהם?

אלא על כורחנו מוכרחים אנו להודות, שכל מעשה יכול להיעשות מתוך סערה, ויכול להיעשות מתוך רוגע ושלווה, ואלו הם שני מעשים נפרדים.

ניתן לומר תהילים בתחושת קץ העולם, ולהעמיק על ידי אמירת התהילים האינסופית את ההרגשה המרה שהיקום קורס לתוך עצמו, וניתן גם לאמר תהילים מתוך הכלה עצמית של רגש הצער, והבנה יהודית מרוממת, שעל ידי מתנת התהילים יהפוך ההורה לבריאה חדשה! להישען על אבינו שבשמים זהו כמו אדם ישיש רפא כוח החפץ ללכת והוא נשען ונסמך על זולתו, מה שאין כן זקן השוכב לו במיטתו אינו זקוק למשענת! התהילים הם משענת לאדם ההולך, ולא לאדם כבוי!

וכאן האב שואל: איך...? כיצד ניתן לרחם על מי שמתנהג כמו 'כל מי שאין לו דעה' וכו', המשדר שכל כוח קיומו והישרדותו הוא כדי להקניט את הנפשיות הקרובות ביותר? אין תשובה ברורה לשאלה פתוחה זו, ואולי שורת הדין נותנת להותיר את השאלה תלויה בחללו של עולם... אך עדיין ננסה להצביע על קו חשיבה!

"אנא חטא העם הזה חטאה גדולה" - כך פרשו צדיקים: כאשר ילד בעל חיוך קונדסי נצחי, ומעיין המתגבר ב'תעלולים עדכניים', נוקע את רגלו ומפונה לבית החולים, אין כאן המקום לנזיפות מוצדקות ככל שיהיו, אלא ההורה מטפל בו ברחימאיות אבהית. הנזיפות בו יבואו במקדם או במאוחר כאשר תחלוף הסכנה...

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

הרחמן, דיבור שכוחו יפה בס"ד.

עם זאת, אי-אפשר גם להחמיץ תובנה נוספת בסיפור הזה. לפעמים אנחנו מרגישים מבוכה על מאורע שהיה 'שלא כשורה'. שלא לפי התוכניות. הרי איש בעולם לא עשוי לדמיין

שזה חיובי שסידור כבד ייפול מעזרת-הנשים היישר לראשו של מתפלל. ובכל-זאת, כאן רואים שהעז עצמו הפך למתוק. כמו בסיפור מגילת אסתר, גם במגילת-חיינו, דווקא הלא-צפוי מתברר כצפוי ביותר.

דיברתי עם אבא

הילד השובב הפיל את הסידור מעזרת-הנשים היישר לראשו של...

המחזה היה מביך-משהו. לא אל הנער הזה התפללו הנשים.

המעשה התרחש לאחרונה באחת השבתות האחרונות בעיר השבת - צפת. כמנהג הסמינרים, גם סמינר זה יצא לשבות בצוותא בעיר הקודש צפת, עירו של בעל ה'לכה דודי'. בפניא דמעלי שבתא הלכו להתפלל באחד מבתי-הכנסת.

בהיותם שם החל התינוק של המחנכת להשתולל כש'ידו בכל'... אמו ניסתה להרגיע אותו כדי שלא יפריע לסדר התפילה ולא הצליחה; התינוק השובב ממשיך בשלו.

לפתע אף השליך את הסידור של אמו מלמעלה למטה - לתוככי עזרת-הגברים. היה זה סידור בכריכת עור עבה וכבד, ומבוכה הורגשה בשל החשש כי הסידור נפל היישר על ראשו של אחד המתפללים..

***

אחר התפילה שלחו ילד לבקש אחר הסידור היקר, ולפתע בא להחזירו לא פחות ולא יותר מאשר בעל-תשובה טרי אשר כל חזותו מעידה עליו כאלף עדים שזה עתה החל להתקרב לדת.

***

בהתרגשות מרובה הוא סיפר את מהלך הדברים מזווית-עיניו: "היום - שיתף - כשנכנסתי לבית-הכנסת להתפלל הרגשתי כנטע זר, כי לא ידעתי מה ואיך אומרם. התבוננתי מסביבי וראיתי שכולם מתפללים מתוך סידור, אלא שבאותה שעה כבר לא נשאר בארון הספרים אפילו סידור אחד עבורי.

מיד נשאתי עיניי למרום ופניתי בתפילה אישית מלב: "אבי שבשמים! זקוק אנוכי - בנך - לסידור. אינני בקי בענייני יהדות ואינני יודע מה מתפללים.. אנא שלח לי סידור!

"ואז, תוך-כדי-דיבור ממש, נפל על השולחן שלי סידור מן השמים..".

***

אין ספק שבמרכזו של הסיפור - אותו שח המשפיע הרה"צ הרב בידרמן שליט"א בערב שבת פרשת חוקת תשפ"ב - המגלם בקרבו השגחה פרטית יפה, עומדת התובנה היהודית על כוחה ועוצמתה של תפילה אישית, דיבור פשוט מעומקא דליבא, כדבר איש על רעהו, עם אבינו אב

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת: abyisrael@gmail.com

נשאלא זבא וזביא יאה!

בלב נרגש אשגר צרור ברכות ואיחולים לאחי, רעי וידידי, אברך כמדרשו ובר-לבב

הרב יצחק בצלאל פרידמן הי"ו ומשפ'

המסור בכל לב ונפש לגיליון שבידכם, הפצתו ושגשוגו זה למעלה מעשור

לרגל השמחה הגדולה בהולדת בתו במזל"ט!

יה"ר שיזכה לגדלה לתורה ולמעשים טובים, ושתגדל כדרך האימהות הקדושות!

המאחלים מעומקא דליבא

אברהם ישראל פרידמן/ חברי מערכת 'פרשית השבוע' / אלפי הקוראים

הרב שלום טנגי

שבת שלום

לחשוב אחרת,
להרגיש אחרת

שהנשמה משיגה למעשה מנפצת את הבועה הקטנה שלנו ומסירה את המסווה של ימי המעשה, וכך מתגלה שרק הקדוש-ברוך-הוא הסיפור ואני 'חלק אלוק ממעל' - אמנם חלק חשוב - אבל רק חלק בתוך המשימה הכללית לגלות מלכותו יתברך בעולמו.

לקחת נשימה

נמצא שאני לא רודף אחר העולם למלאות את עצמי. אני רק רוצה להיות בטל אל הבורא והרצון שלו. וזהו התענוג והמנוחה האמיתיים. שכן, כשאנו מקבלים את שבת המלכה ותופסים מחדש את נרטיב החיים שלנו, כולנו כאחד מתאחדים לגלות הסיפור היחידי שבאמת מתרחש - רָצָא דְהוּי"ה אֶקָד וְשָׁמוּ אֶקָד. וזה מאפשר לקחת נשימה ולעצור את המרדף.

כי מצידו הכל מושלם; הכל פועל וזו בדיוק כמו שצריך; אין לאן ללכת כי 'כל מלאכתך עשויה'. כי הרי ביום השביעי "שבת ויניפש" (שמישיב נפשו ונשימתו בהרגיעו מטורח המלאכה - רש"י). וכולם יכירו וידעו כי מאיתך היא מנוחתם - כי בלעדיו אין אפשרות למנוחה כי הרי מלאכתך לא תהיה עשויה.

ויהי רעווא מן שמיא, שבעזרת ה' נזכה לקבל ולהפנים את ה"מתנה-טובה" המתגלה בתוך עמקי לבבנו ונשמתינו, שאותם שמים וארץ של הששת ימים, ואותם אנשים מסביבנו - ובעיקר אנחנו בעצמינו, כולנו מגלים שלימותו ואחדותו כאחד, ומעתה אפשר גם להוסיף מחול אל הקודש ולצאת לששת ימי המעשה עם יחס ומבט שונה לה'ששת ימים תעבוד', שגם העשייה היא מתוך "מנוחה שלימה", כי הרי לכבודך ולא לכבודי אני דורש.

כל יהודי מרגיש שונה בשבת. משהו באוויר, בלב, בנשמה. אבל הבעיה שלרוב ההרגשה היא עמומה וישנה איזושהי תחושה שצפה ועולה: האם אני באמת מרגיש ומתחבר או אולי אני סתם מדמיון.. וזה נובע לכאורה מזה שחסר לנו מודעות למהותו של השבת.

בשורות קצרות אלו ננסה להתעמק קצת במחשבה כל-שהיא ובעזה"י נזכה להתענג בעונג הרוחות. כי הרי כל יהודי ראוי להרגיש מנועם השבת - גם כשנכנסים לשבת עייפים מההכנות לקראת שבת וטרודים עם המשפחה בבית.

חז"ל דורשים (ביצה טז.) מהכתוב: 'לדעת כי אני ה' מקדישכם' שהקב"ה אמר למשה 'לך והודיעם' על המתנה הטובה ששבת שמה. רואים שהשבת מתגלה לנו על ידי שזוכים לאיזה שהיא נקודה של דעת. מעתה יש לנו לדעת מה זה ועל מה זה.

מבואר בספרים הקדושים, שעומק ההבדל בין ששת ימי המעשה ליום השביעי הוא לא (רק) בעשיית מלאכה והשבייתה ממנה; אלא הם שתי תפיסות-עולם שונות לחלוטין, היינו שהעולם הוא תמיד אותו מציאות אבל הסיפור שאני מספר עליו ואיך נתפס בליבנו את מה שעיינינו רואות, היא משנה את הכל. כמו לדוגמא ילד קטן לא חווה את אותו עולם שמבוגר חווה כי הילד רואה רק דברים קטנים ונמוכים המעניינים אותו ואינו שם לב אל השאר.

כך גם אצלנו, בתוך תפיסת-עולם של ימי המעשה אשר מחייבת אותנו לעשות ולפעול בעולם, מאוד מצוי שמתוך הרצון העז להתקדם ולהגיע לאיזשהו מימוש עצמי שנהיה תפוסים בתוך עצמנו עד שלא נראה ולא נספור את מה ואת מי שלא עוזר לנו להתקדם לתכלית שלנו הפרטית, אם רצון לצבירת עוד כסף, להתקדם במעמד חברתי או (להבדיל) להיות תלמיד-חכם ועובד ה'.

תמיד רָעַב

אבל דא עקא שאם כל המציאות שלי מסוננת דרך העולם הקטן שלי ורק אותו אני חווה, אז עצם החיים שלנו - שבעצם מלאים באור וחיות ושמחה - נהיים קטנים ומצומצמים, כי בסופו-של-דבר הרי החיים שלנו הפרטיים הם רק חלק אחד מהפאזל הגדול, ויוצא למעשה שאני מחוץ לתמונה הגדולה של בורא-עולם.

ובנוסף לזה, כאשר נפש האדם במצב של עשייה - אזי מצבה של הנפש הוא היפך ממנוחה, כי תמיד יש תחושה שאני צריך עוד, 'וגם הנפש לא תמלא', וקשה לנו להרגיש שלווה נפש; כי אנחנו במרדף למלאות את הרגשת אי-הסיפוק שבוערת בנו.

ולכן אשרינו מה טוב חלקינו שהשי"ת אוהב אותנו ונתן לנו מתנה טובה את השבת שבה כְּלָהוֹן מְתַעֲרֵין בְּנַשְׁמַתֵּין חֲדָתֵין - מתווסף באדם נשמה יתירה שהוא התגברות כוחה של הנשמה על האנוכיות הטבעית, וכך אנו זוכים לחוות ולהרגיש את עצם החיים בשלימות כפי-שהיא, בלי כל הסתר של ימי המעשה, הסתר המפריד אותנו ממקור החיים. והדעת

חגיגות 'חודש הספר' במכון 'בלבבי': מבצע בלעדי ומיוחד לחודש הספר!

<< סדרת הספרים החינוכית המבוקשת 'דרך' (כ-700 עמודים של תוכן חינוכי ייחודי ומקורי) מאת סופר הנשמה הרב אברהם י. פרידמן

ב-60% בלבד!

ברכישת שני החלקים תקבלו את קובץ 'דרך חיים' - חשנתו החינוכית של מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל

במתנה!

ספ תחייבו את ההזדמנות החד-פעמית!

לפרטים ורכישה - מכון 'בלבבי' - יהדות וחינוך מלב אל לב: 0504116867 דוא"ל: a0504116867@gmail.com